

NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE

Služba za javno zdravstvo

Teaching Institute of Public Health for the Osijek-Baranja County

Department of Public Health

31000 Osijek, Drinska 8, Croatia; telefon 031 225 700, telefax 031 206 870; e-mail: nzjz-os@zzjz-osijek.hr

POBAČAJI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

ABORTIONS IN HEALTHCARE INSTITUTIONS IN OSIJEK-BARANJA COUNTY IN 2023

Autor:

Alen Imširović, dr. med. specijalist javnozdravstvene medicine

www.zzjz-osijek.hr

Osijek, srpanj 2024. godine

Uvod

Prema Zakonu o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece (NN 18/78., 31/86., 47/89., 88/09; čl. 15., st. 2.) u Republici Hrvatskoj (RH) žena može legalno izvršiti pobačaj bez odobrenja komisije ako se radi o trudnoći koja traje do 10 tjedana. Prema istom Zakonu te na temelju rješenja Ministarstva zdravstva od 1.9.1996. godine prekid trudnoće može se obaviti u samo za to ovlaštenim stacionarnim zdravstvenim ustanovama.

Svaka trudnoća koja ne završi porođajem, u skladu sa zakonskim propisima, prijavljuje se na odgovarajućem obrascu. Prijave svih vrsta pobačaja dostavljaju se u Nacionalni javnozdravstveni informacijski sustav (NAJS) sukladno šifrniku desete revizije Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB-10) Svjetske zdravstvene organizacije (SZO). Prilikom analize podataka o vrsti pobačaja treba uzeti u obzir to da u šifrniku MKB-10 za spontane i sve druge pobačaje koji su završili gubitkom ploda nije određena jedinstvena šifra, nego je potrebno zbrojiti podatke za nekoliko šifri MKB-10 (O00, O01, O02 i O03). Osim pobačaja, prijavljuju se i neuspjeli pokušaji pobačaja (O07), kao i komplikacije nakon pobačaja i izvanmaternične i molarne trudnoće (O08).

Obrazac Prijava prekida trudnoće ispunjava se za žene hospitalizirane zbog svake trudnoće završene prekidom do 22 tjedna trudnoće, osim u slučaju medicinski indiciranog prekida trudnoće. Za neizneseno dijete iznad 22 tjedna gestacije ispunjava se obrazac Prijava perinatalne smrti. U trudnoću završenu pobačajem ubraja se: izvanmaternična trudnoća, hidatidozna mola, ostali abnormalni produkti začeca, spontani i legalno inducirani pobačaj.

Od 2022. godine u izvješćima o pobačajima u Osječko-baranjskoj županiji (OBŽ) neki se podaci odnose ne samo na pobačaje prijavljene putem individualnih prijava pobačaja u Bazu podataka o pobačajima unutar NAJS-a, nego uz njih i na pobačaje koji nisu prijavljeni unatoč zakonskoj obvezi, ali su evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama unutar NAJS-a.

Prema MKB-10 u pobačaje se ubrajaju sljedeće dijagnoze:

O00	Izvanmaternična trudnoća
O00.0	Abdominalna trudnoća
O00.1	Tubarna trudnoća
O00.2	Ovarijalna trudnoća
O00.8	Ostale izvanmaternične trudnoće
O00.9	Izvanmaternična trudnoća, nespecificirana
O01	<i>Mola hydatidosa (hidatidozna mola)</i>
O01.0	Klasična hidatidozna mola
O01.1	Nepotpuna i parcijalna hidatidozna mola
O01.9	Hidatidozna mola, nespecificirana
O02	Ostali abnormalni produkti začeca
O02.0	Odumrlo jajašce i nehidatidozna mola
O02.1	Neostvareni pobačaj (<i>missed abortion</i>) (<i>abortus retentus</i>)
O02.8	Ostali specificirani abnormalni produkti začeca
O02.9	Abnormalni produkt začeca, nespecificiran
O03	Spontani pobačaj
O04	Legalno inducirani (medicinski) pobačaj
O05	Ostali pobačaj
O06	Nespecificirani pobačaj

Ukupni pobačaji

Tijekom 2023. godine u zdravstvenim ustanovama na području Osječko-baranjske županije putem individualnih prijava pobačaja u Bazu podataka o pobačajima unutar NAJS-a zabilježeno je 500 pobačaja, što predstavlja pad od 7,2% u odnosu na broj zabilježen prethodne godine (539 pobačaja). Navedenim prijavama pribrojeno je još 65 pobačaja koji nisu prijavljeni unatoč zakonskoj obvezi, ali su evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama unutar NAJS-a. Ukupan broj pobačaja evidentiranih u OBŽ-u 2023. godine tako je iznosio 565.

U strukturi najzastupljeniji su bili pobačaji iz kategorije „Ostali pobačaji“ (O00 – O01, O02.0 – O02.9, O05, O06) kojih je zabilježeno 201 (35,6%); od čega je zabilježeno 151 ostalih abnormalnih produkata začeca (O02.0 – O02.9), 37 izvanmaterničnih trudnoća (O00 – O00.9) te 13 ostalih (O01, O05 i O06) pobačaja. Spontanih pobačaja (O03.0 – O03.9) zabilježeno je 198 ili 35,0% dok je legalno induciranih pobačaja (O04.0 – O04.9) zabilježeno 166 ili 29,4% (tablice 1 i 2 te slika 1).

Omjer broja pobačaja prema broju živorođene djece padao je na području Osječko-baranjske županije od 1990. godine kada je iznosio 1,2, da bi se od 1998. stabilizirao na 0,4 koliki je bio i u 2004. godini. U 2005. godini on je po prvi puta iznosio 0,3; od 2014. – 2021. godine iznosio je 0,2, a od 2022. godine ponovno iznosi 0,3. Na 100 poroda 2023. godine na području Osječko-baranjske županije zabilježeno je 7,7 namjernih (legalno induciranih) pobačaja (tablica 1). Većina legalno induciranih pobačaja, njih 162 (97,6%) učinjena je na zahtjev žene, a 4 ili 2,4% zbog prethodno utvrđene malformacije ploda, ugroženog zdravlja majke ili drugih zakonom utvrđenih razloga.

U Kliničkom bolničkom centru (KBC) Osijek od ukupno 509 pobačaja, najzastupljeniji su bili spontani pobačaji kojih je zabilježeno 184 ili 36,1%. Legalno induciranih pobačaja zabilježeno je 165 ili 32,4%, dok je u kategoriji ostalih pobačaja (O00 – O01, O02.0 – O02.9, O05, O06) zabilježeno 160 ili 31,4% od čega 115 ostalih abnormalnih produkata začeca (O02.0 – O02.9), 33 izvanmaternične trudnoće (O00 – O00.9) te 12 ostalih (O01, O05 i O06) pobačaja (tablica 2).

U Općoj županijskoj bolnici (OŽB) Našice od ukupno 56 pobačaja, najzastupljenija je bila podskupina ostalih pobačaja (O00 – O01, O02.0 – O02.9, O05, O06) kojih je zabilježeno 42 (73,2%), od čega 36 ostalih abnormalnih produkata začeca (O02.0 – O02.9), 4 izvanmaternične trudnoće (O00 – O00.9) te 2 ostala (O01, O05 i O06) pobačaja. Spontanih pobačaja zabilježeno je 14 (25,0%) te 1 legalno inducirani pobačaj (1,8%) (tablica 2).

Najveći broj žena koje su imale pobačaj 2023. godine u zdravstvenim ustanovama na području Osječko-baranjske županije zabilježen je u dobi 30 – 39 godina (268 ili 47,4%, a od toga 64 legalno induciranih). U dobi 20 – 29 godina zabilježeno je 202 ili 35,8% pobačaja (od toga 69 legalno inducirana), u dobi 40 – 49 godina njih 69 ili 12,2% (od toga 20 legalno induciranih) dok u dobi 50 i više godina pobačaji nisu zabilježeni. Zabilježeno je 26 pobačaja (4,6%) kod žena u dobi do 19 godina starosti (3 u dobi 15 – 16 godina i 23 u dobi 17 – 19 godina; pobačaji nisu zabilježeni kod žena mlađih od 15 godina), a od toga je zabilježeno 13 legalno induciranih (tablica 2 i slika 2).

Od 500 pobačaja zabilježenih individualnim prijavama pobačaja, kod 205 (41,0%) pobačaja žena kod koje je zabilježen pobačaj nije imala živorođene djece do tada, a kod 142 (28,4%) imala je jedno živorođeno dijete (tablica 3). Kod 333 (66,6%) pobačaja žena kod koje je zabilježen pobačaj nije imala pobačaja do tada, a kod 104 (20,8%) imala je jedan pobačaj do tada (tablica 4).

Od 164 legalno inducirana pobačaja zabilježena individualnim prijavama pobačaja, kod 48 (29,3%) pobačaja žena kod koje je zabilježen pobačaj nije imala živorođene djece do tada, a kod 44 (26,8%) imala je dvoje živorođene djece (slika 3). Kod 94 (57,3%) pobačaja žena kod koje je zabilježen pobačaj nije imala pobačaja do tada, a kod 51 (31,1%) imala je jedan pobačaj do tada (slika 4).

Pobačaja u zdravstvenim ustanovama OBŽ-a zabilježeno je 5,0% više (prethodne godine 7,9% više) nego pobačaja žena s prebivalištem u OBŽ-u. Legalno induciranih pobačaja u zdravstvenim ustanovama OBŽ-a zabilježeno je 5,7% manje (prethodne godine 6,1% više) nego legalno induciranih pobačaja žena s prebivalištem u OBŽ-u (tablice 5a i 5b te slika 5).

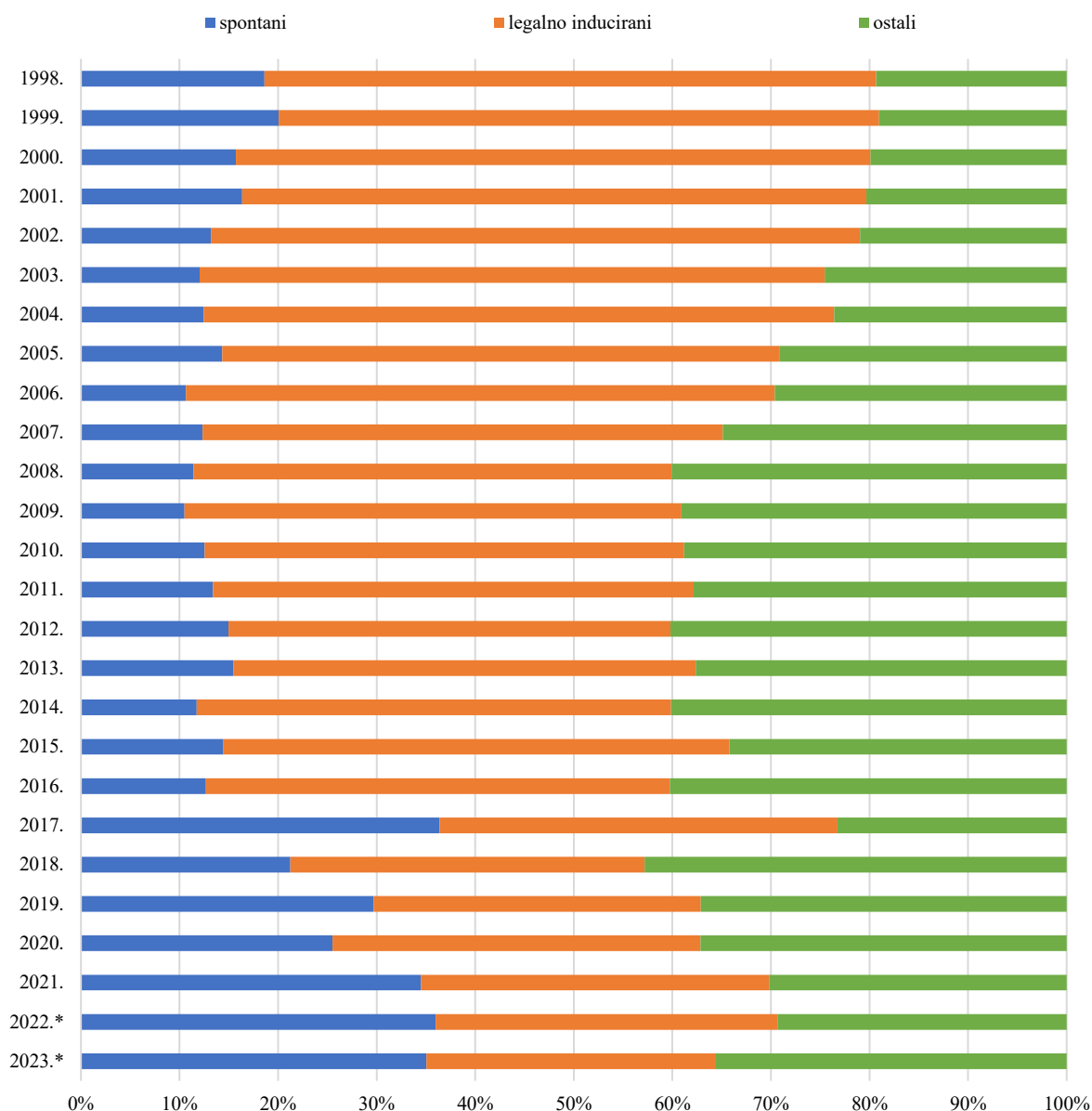
Tablica 1. Porodi, živorođena djeca te pobačaji prema kategorijama, na jedno živorođeno dijete i legalno inducirani na 100 poroda u Osječko-baranjskoj županiji od 1998. do 2023. godine

godina	broj poroda	broj živorođene djece	pobačaji						ukupno	broj pobačaja na jedno živorođeno dijete	broj legalno induciranih pobačaja na 100 poroda
			spontani		legalno inducirani		ostali				
			N	%	N	%	N	%			
1998.	3.681	3.714	293	18,6	977	62,1	304	19,3	1.574	0,4	26,5
1999.	3.575	3.574	310	20,1	942	60,9	294	19,0	1.546	0,4	26,3
2000.	3.435	3.453	214	15,7	876	64,4	271	19,9	1.361	0,4	25,5
2001.	3.225	3.257	209	16,3	810	63,3	260	20,3	1.279	0,4	25,1
2002.	3.131	3.168	156	13,2	780	65,9	248	20,9	1.184	0,4	24,9
2003.	2.920	2.951	130	12,0	685	63,4	265	24,5	1.080	0,4	23,5
2004.	2.944	2.973	137	12,5	702	63,9	259	23,6	1.098	0,4	23,8
2005.	3.194	3.225	141	14,3	556	56,6	286	29,1	983	0,3	17,4
2006.	3.090	3.126	108	10,7	605	59,7	300	29,6	1.013	0,3	19,6
2007.	3.033	3.050	120	12,3	513	52,8	339	34,9	972	0,3	16,9
2008.	3.135	3.167	115	11,4	489	48,5	404	40,1	1.008	0,3	15,6
2009.	3.281	3.317	97	10,5	466	50,4	361	39,1	924	0,3	14,2
2010.	2.982	3.008	114	12,6	441	48,6	352	38,8	907	0,3	14,8
2011.	2.933	2.969	124	13,4	451	48,8	350	37,8	925	0,3	15,4
2012.	2.962	3.009	125	15,0	375	44,9	336	40,2	836	0,3	12,7
2013.	2.839	2.871	114	15,5	345	46,9	277	37,6	736	0,3	12,2
2014.	2.750	2.789	75	11,8	307	48,1	256	40,1	638	0,2	11,2
2015.	2.576	2.611	82	14,5	291	51,3	194	34,2	567	0,2	11,3
2016.	2.428	2.445	67	12,7	249	47,1	213	40,3	529	0,2	10,3
2017.	2.377	2.414	191	36,4	212	40,4	122	23,2	525	0,2	8,9
2018.	2.336	2.375	124	21,2	210	36,0	250	42,8	584	0,2	9,0
2019.	2.274	2.315	160	29,7	179	33,2	200	37,1	539	0,2	7,9
2020.	2.341	2.384	145	25,5	212	37,3	211	37,1	568	0,2	9,1
2021.	2.365	2.420	168	34,5	172	35,3	147	30,2	487	0,2	7,3
2022.*	2.171	2.206	217	36,0	209	34,7	177	29,4	603	0,3	9,6
2023.*	2.164	2.212	198	35,0	166	29,4	201	35,6	565	0,3	7,7

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja

* pribrojani su i pobačaji evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama, ali za koje individualne prijave, unatoč zakonskoj obvezi, nisu dostavljene

Slika 1. Pobačaji u Osječko-baranjskoj županiji od 1998. do 2023. godine prema kategorijama

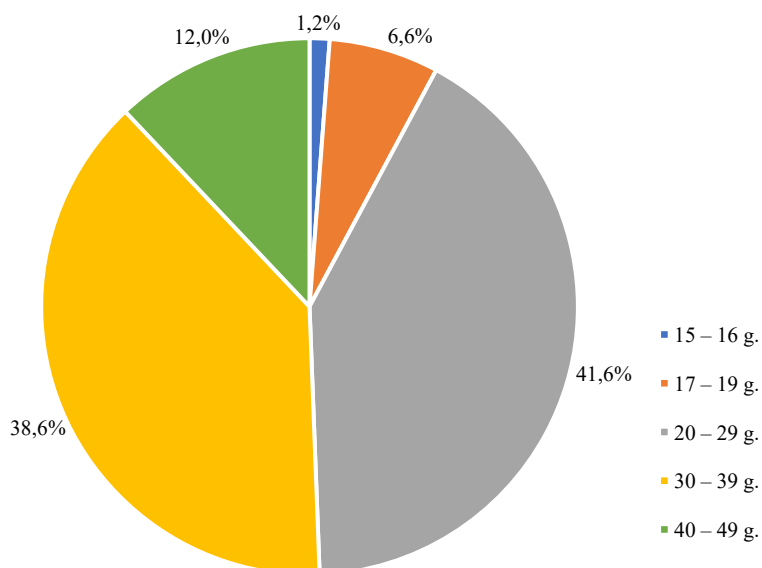
* pribrojani su i pobačaji evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama, ali za koje individualne prijave, unatoč zakonskoj obvezi, nisu dostavljene

Tablica 2. Pobačaji prema kategorijama i dobnim skupinama žena u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

zdravstvena ustanova	kategorija pobačaja	adolescentice						ostala dob						ukupno		ukupno	
		< 15 g.	15 – 16 g.	17 – 19 g.	ukupno		20 – 29 g.	30 – 39 g.	40 – 49 g.	≥ 50 g.	ukupno						
					N	%					N	%	N	%			
KBC Osijek	spontani	-	-	6	6	3,3	61	90	27	-	178	96,7	184	36,1			
	legalno inducirani	-	2	11	13	7,9	69	63	20	-	152	92,1	165	32,4			
	ostali	-	1	2	3	1,9	51	90	16	-	157	98,1	160	31,4			
	ukupno	-	3	19	22	4,3	181	243	63	-	487	95,7	509	100,0			
OŽB Našice	spontani	-	-	1	1	7,1	6	7	-	-	13	92,9	14	25,0			
	legalno inducirani	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	100,0	1	1,8			
	ostali	-	-	3	3	7,3	15	17	6	-	38	92,7	41	73,2			
	ukupno	-	-	4	4	7,1	21	25	6	-	52	92,9	56	100,0			
ukupno	spontani	-	-	7	7	3,5	67	97	27	-	191	96,5	198	35,0			
	legalno inducirani	-	2	11	13	7,8	69	64	20	-	153	92,2	166	29,4			
	ostali	-	1	5	6	3,0	66	107	22	-	195	97,0	201	35,6			
	ukupno	-	3	23	26	4,6	202	268	69	-	539	95,4	565	100,0			

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja i pobačaji evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama, ali za koje individualne prijave, unatoč zakonskoj obvezi, nisu dostavljene

Slika 2. Legalno inducirani pobačaji prema dobi žena u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

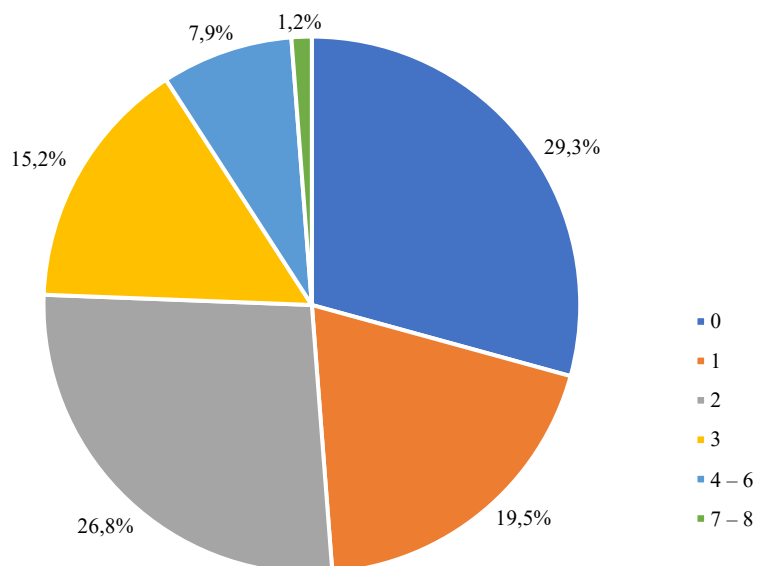

Tablica 3. Pobačaji prema broju ranije živorođene djece u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

zdravstvena ustanova	kategorija pobačaja		broj ranije živorođene djece							ukupno
			0	1	2	3	4 – 6	7 – 8	≥ 9	
KBC Osijek	spontani	N	84	55	25	8	6	-	-	178
		%	47,2	30,9	14,0	4,5	3,4	-	-	38,9
	legalno inducirani	N	48	32	44	24	13	2	-	163
		%	29,4	19,6	27,0	14,7	8,0	1,2	-	35,7
	ostali	N	61	36	11	3	5	-	-	116
		%	52,6	31,0	9,5	2,6	4,3	-	-	25,4
	ukupno	N	193	123	80	35	24	2	-	457
		%	42,2	26,9	17,5	7,7	5,3	0,4	-	100,0
OŽB Našice	spontani	N	4	5	3	-	-	-	-	12
		%	33,3	41,7	25,0	-	-	-	-	27,9
	legalno inducirani	N	-	-	-	1	-	-	-	1
		%	-	-	-	100,0	-	-	-	2,3
	ostali	N	8	14	6	1	1	-	-	30
		%	26,7	46,7	20,0	3,3	3,3	-	-	69,8
	ukupno	N	12	19	9	2	1	-	-	43
		%	27,9	44,2	20,9	4,7	2,3	-	-	100,0
ukupno	spontani	N	88	60	28	8	6	-	-	190
		%	46,3	31,6	14,7	4,2	3,2	-	-	38,0
	legalno inducirani	N	48	32	44	25	13	2	-	164
		%	29,3	19,5	26,8	15,2	7,9	1,2	-	32,8
	ostali	N	69	50	17	4	6	-	-	146
		%	47,3	34,2	11,6	2,7	4,1	-	-	29,2
	ukupno	N	205	142	89	37	25	2	-	500
		%	41,0	28,4	17,8	7,4	5,0	0,4	-	100,0

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja

Slika 3. Legalno inducirani pobačaji prema broju ranije živorođene djece u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

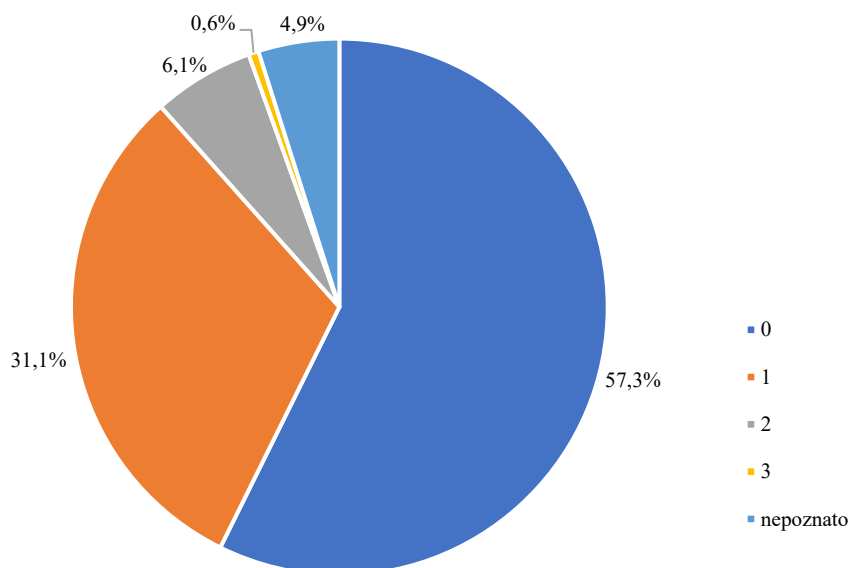

Tablica 4. Pobačaji prema broju ranijih pobačaja u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

zdravstvena ustanova	kategorija pobačaja		broj ranijih pobačaja – ukupno								ukupno
			0	1	2	3	4	5	≥ 6	nepoznato	
KBC Osijek	spontani	N	123	24	11	2	1	-	-	17	178
		%	69,1	13,5	6,2	1,1	0,6	-	-	9,6	38,9
	legalno inducirani	N	94	50	10	1	-	-	-	8	163
		%	57,7	30,7	6,1	0,6	-	-	-	4,9	35,7
	ostali	N	86	21	4	-	1	-	1	3	116
		%	74,1	18,1	3,4	-	0,9	-	0,9	2,6	25,4
	ukupno	N	303	95	25	3	2	-	1	28	457
	%	66,3	20,8	5,5	0,7	0,4	-	0,2	6,1	100,0	
OŽB Našice	spontani	N	10	1	-	-	-	-	-	1	12
		%	83,3	8,3	-	-	-	-	-	8,3	27,9
	legalno inducirani	N	-	1	-	-	-	-	-	-	1
		%	-	100,0	-	-	-	-	-	-	2,3
	ostali	N	20	7	-	-	-	-	-	3	30
		%	66,7	23,3	-	-	-	-	-	10,0	69,8
	ukupno	N	30	9	-	-	-	-	-	4	43
	%	69,8	20,9	-	-	-	-	-	9,3	100,0	
ukupno	spontani	N	133	25	11	2	1	-	-	18	190
		%	70,0	13,2	5,8	1,1	0,5	-	-	9,5	38,0
	legalno inducirani	N	94	51	10	1	-	-	-	8	164
		%	57,3	31,1	6,1	0,6	-	-	-	4,9	32,8
	ostali	N	106	28	4	-	1	-	1	6	146
		%	72,6	19,2	2,7	-	0,7	-	0,7	4,1	29,2
	ukupno	N	333	104	25	3	2	-	1	32	500
	%	66,6	20,8	5,0	0,6	0,4	-	0,2	6,4	100,0	

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja

Slika 4. Legalno inducirani pobačaji prema broju ranijih pobačaja u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Tablica 5.a Pobačaji prema mjestu prebivališta žena i kategoriji pobačaja u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

mjesto prebivališta	spontani		legalno inducirani		ostali		ukupno	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Osječko-baranjska županija	168	84,8	137	82,5	169	84,1	474	83,9
ostale županije	30	15,2	27	16,3	32	15,9	89	15,8
ostale države	-	-	2	1,2	-	-	2	0,4
ukupno	198	100,0	166	100,0	201	100,0	565	100,0

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja i pobačaji evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama, ali za koje individualne prijave, unatoč zakonskoj obvezi, nisu dostavljene

Tablica 5.b Pobačaji žena s prebivalištem u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pobačaj i kategoriji pobačaja

zdravstvena ustanova	spontani		legalno inducirani		ostali		ukupno	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Klinički bolnički centar Osijek	157	89,2	136	77,3	134	72,0	427	79,4
Opća županijska bolnica Našice	11	6,3	1	0,6	35	18,8	47	8,7
ostale zdravstvene ustanove	8	4,5	39	22,2	17	9,1	64	11,9
ukupno	176	100,0	176	100,0	186	100,0	538	100,0

Izvor podataka: individualne prijave pobačaja i pobačaji evidentirani u Bazi podataka o hospitalizacijama, ali za koje individualne prijave, unatoč zakonskoj obvezi, nisu dostavljene

Slika 5. Pobačaji u zdravstvenim ustanovama u Osječko-baranjskoj županiji i pobačaji žena s prebivalištem u Osječko-baranjskoj županiji prema MKB-10 u 2023. godini

